

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

Cap. 1. Gratia voluntatis alia sanae, alia aegrotæ. Cardo disputationis inter Ecclesiam & pelagianos. De gratia medicinali contra vulnera naturæ inflictæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

CORNELII IANSENII
EPISCOPI IBERENSIS.
DE
GRATIA CHRISTI
SALVATORIS
LIBER SECVNDVS.

Qui est de vera voluntatis gratia, quantum
ad operandi modum.

CAPVT PRIMVM.

Gratia voluntatis alia sanæ, alia ægrotæ. Cardo disputa-
tionis inter Ecclesiam & Pelagianos. De gratia
medicinali contra vulnera naturæ inflicta.

CVM ergo satis superque declaratum sit, neque naturam, neque ullam gratiam solius intellectus, quocumque nomine appelleretur sufficere posse, ut arbitrium voluntatis à concupiscentiæ dominatione liberum fiat, quo rectè vivat & iustitiâ operetur, soli gratiæ voluntatis hoc tantæ molis opus reservatum videtur. Nihil enim superest, cui præterquam illi, cum aliquo colore probabilitatis posset ascribi. Nam in corpus vel in sola sensuum externorum adjuncta rem tantam referre, satis ipsa se rei absurditate & impietate confutat. Quamquam cum ista liberatio non sit corporis, sed animi bonum, nihil ad illud externi sensus conferre posse videantur, nisi signa suppeditando, quibus animus discendo moveatur: & sic iterum ad doctrinam jam refutatam rediremus.

Sed gratia voluntatis multiplex est: alia *Habitualis*, sub qua & remissio peccatorum continetur; *Actualis* alia. Quæ rursus à Scholasticis Doctoribus dividi solet in *Sufficientem* & *Efficientem*. De quarum singulis multæ magnæque vigent controversiæ. Potrò istis omnibus divisionibus prior & ad rem præsentem accommodatior est, alia quædam gratiæ partitio, qua dividi potest in gratiam sani hominis, & ægroti. Gratia namque de qua disputamus, est genus quoddam adjutorii voluntatis ad operandum: quæ cum esse possit vel sana integraque, vel ex læsione quâpiam ægra, hinc fit ut utriusque adjutoria necessariò in operandi modo valde diversa sint. Nam

unum eorum adjuvat tanquam adjutorium roboris naturalis, alterum ut remedium agri- tudinis: quæ tantùm inter se discrepant, ut si alterum alterius loco adhibeatur, vel nihil omninò conferat, vel pro adjumento perniciem ferat. Nam quemadmodùm si quis ægrotanti stomacho atque alimenta fastidienti solidos robustorum cibos offerat, non agritudinem pellet, sed forsitan accelerabit interitum: si quis pupillis læsis vel oculis lippientibus, clarissimum lumen accendat, quo sanis nihil est amabilius, & ad utendum accommodatius, non modo non restaurabit id quod in oculis labefactum est, sed acerbissimos dolores inferet, vel etiam excæcabit magis: Ita si quis voluntati bonum honorum fastidienti, adjutorium adhibeat, cujus usus integras illæsalque vires ejus possulet, aut supponat, non tantùm nihil proderit, sed morbi deterioris erit seminarium. Nam hujusmodi sanarum virium adjuncta, quisquis naturam rerum attentè circumspexerit, ubiq; læsis esse vel prorsus inutilia, vel etiam noxia deprehendet. Quid enim adjuvat ad cernendum cæcæ aciem, vel valde debilitatam lux? Quid fractas tibiæ manusq; seipso ad ambulandum? Quid adjaçentes rerum diversarum species phreneticum ad intelligendum, nisi ut deliret furiosus? Quod perspicaciter advertit Aug. quando C. Resconio dixit: *Com eadem luce & sani oculi perscrutantur & sanisq; istis adjuventum est, illis tormentum.* Idem *in C. cibus alia valetudines alit, alias lædit.* Itaque hæc vegetarum potentiarum adjutoria, quantumcumque multiplicentur ægrotantibus, vel extinctis augeantur, non modo perditas vires non restaurabunt, sed nec ad usum assumi poterunt,

poterunt, vel certe cum praesentiore pernicie
 allumentur. Supponunt enim integras esse
 vires, quarum vigori ad utendum serviant:
 cui ubi perijt, frustra de talibus adminiculis
 fatigatur. Pharmacia enim opus est, ut po-
 tentiarum sanitas ante reparetur, quam ullis
 utatorum sanitarum adiutorijs. Quae si in rebus
 naturalibus per quam certe atque manifesta
 sunt, ad cubile veritatis quam in voluntate
 quaerimus, nos quasi manu ducent. Nam
 & ibi duplex illud adiutorij genus quam ma-
 xime locum habet. Aliud enim subservit
 sane voluntatis operat onibus bonis, aliud
 agrotantis. Nam & ipsa subinde in eodem
 homine sana, fortis, vegeta est; nonnunquam
 agra, languida, fastidiosa, mortua quantum
 ad opus effectusque bonos. Tali voluntati
 sanitatis adhibere velle adiutorium, ut illo
 juvante operetur, non minoris fatuitatis
 est, quam cibum offerre mortuo, vel eibum
 solidum fastidienti, lucem caeco, scipionem
 fracto tibijs, species varias deliranti. Re-
 medij agrotorum, potionibus, collyrijs, epi-
 thematis et similibus opus est, ut aegro sani-
 tatis restituatur; non tanquam sano offerendum
 illud adiutorij genus, quo nemo uti potest,
 nisi cui ante reddita fuerit sanitatis integritas.
 Hoc igitur duplex voluntatis adiutorium
 integræ & lapsæ sanæ & agrotantis, frequen-
 ter ab Augustino indicatum est, tantaque sol-
 licitudine inculcatum, ut ab illo discrimine
 totam diffillimam causam grauat cum Pela-
 gianis, victoriamque suspendit. Pro quo
 intelligendo sciendum est Augustinum & Pe-
 lagium, cum essent acerrimi, celerrimamque
 legem, cardinemque viderent in quo tota
 causa verteretur, statim in ipso exordio con-
 tentionis, totaque vita postea gravissimum
 conflictu de naturæ humanæ integritate atque
 leione habuisse. Contendebat vnicè Pelagius
 naturam humanam, quantumvis peccati esset
 rea, & remissionis indigeret, non esse peccan-
 do vitiatam, sed possibilitatem, hoc est pote-
 statem voluntatis, qua bene vivere & male po-
 terat, integram perstitisse, qualis ante pecca-
 tum fuerat: eaque de causa nullum iam volun-
 tati tanquam lapsæ adiutorium esse necessa-
 rium. Augustinus radicem gratiæ Christianæ
 jugulumque peti videns, acerrime tunc, na-
 turam peccato esse violatam; hoc est, liberum
 arbitrium contraxisse quandam bene volendi
 egritudinem, propter quam ei medicus sit ne-
 cessarius, cujus medicinali gratia & adiutorio
 nisi vires pristinae restantur, tam esse impossi-
 bile voluntati ut bene velit, & operetur quam
 homini caeco ut videat, vel surdo ut audiat,
 vel tibijs fracto ut recte gradiatur, quantum-
 vis eis & lux, & species, & scipiones, & omnia
 cetera sanitatis adjumenta suppetant. Audia-
 mus igitur, quanto conatu isti Antagonistæ
 pro ista capitali & radicali veritate decerent.
 Capitali & radicali dico, eo quod Augustinus
 in preliodio istius conflictus dicit: *Tam in no-
 vitate, quod ad rem maxime pertinet, quomodo hu-
 manam naturam, tanquam omnino sine ullo vitio sit*

*conceit ostendere, & contra apertissimè Scripturas
 Dei lullatur sapientia verbi, qua evacuatur crux
 Christi. Et vicissim Pelagius: Primo, inquit, de
 eo disputandum est, quod per peccatum debilitata di-
 citur & immutata natura. Nempe uterque videt,
 ab istius exordiendum esse discussione que-
 stionis, qua gratiæ operatrici necessitas quam
 Christus velut naturæ medicus attulisse dicitur,
 vel radicitus tota excinditur, vel tota
 vindicatur. Stultum est enim accersere vel ad-
 venire medicum, naturamque velut crecientem
 collyrijs, vel velut infirmam pharmacia
 velle roborare, ubi nulla est imbecillitas ope-
 randi, quemadmodum Christus ipse dixit: *Non
 est opus valentibus medicus, sed male habentibus.* Itaque
 Pelagius cum admisisset, divinitus esse ex-
 pianda peccata commissæ, & pro eis Dominum
 exorandum esse, hoc est, naturam peccatricem
 remissione peccatorum indigere, ut quam sibi
 ipsi dare non posset, quemadmodum hoc ab
 initio usque ad finem semper hoc eum doctrinam
 monstravimus, velut immobilem totius con-
 certationis basim collocat, impossibile esse ut
 natura præter reatum culpæ quem admiserat
 peccando, vitium contraheret, quo fieret ad
 opus bonum imbecillior, ut medico indige-
 ret: *Ante omnia quaerendum patet, inquit, quid
 sit peccatum, substantia aliqua, atomis, huius
 carens nomen, quo non res, non existens, non
 corpus aliquid, sed perperam facti adhibetur nomen.*
 Et adiungit: *Credo ita est; Et si ita est, quomo-
 do potuit humanam debilitare vel mutare natu-
 ram, quod substantia caret?* Unde cum evidenter
 sequeretur, frustra peccatorem præter peccati
 remissionem, aliam sanitatem vireque bene
 operandi implorare, contra huiusmodi pre-
 ces subijcit: *Quid ergo clamas, sine auxilia-
 meam, quoniam peccavi tibi? Quomodo potuit vi-
 tare animam tuam, quod substantia caret?* Et
 hæc doctrinam ad universum humanum ge-
 nus extendens, quod nullo modo primi ho-
 minis iniquitate vitari, hoc est, imbecillius
 ad bene operandum fieri potuerit: *Non debuit,
 inquit, hæc agnoscere contradi peccati, ne ad hoc esset
 illa pena peccati, ut committeretur plura peccata.*
 Et mox apertus: *Quid queritis? Sane tunc propter
 quod medicum queritis? Nec ipse primus homo idem
 morte damnatus est; nam postea non peccavit. Quasi
 diceret non contraxit ullam peccandi infirmi-
 tatem, quia postea recte vixit, unde augetur
 hinc quoque postea non solum illo non infirmus res,
 sed etiam vitæ implevisse præcepta, cum ille vitam
 implere nesciverit.* Quod toto decursu libri sum-
 ma virium oblatione contendit, tanquam
 unde totus dogmatis Pelagiani pederet salus.
 Hujus ergo doctrinæ occurrissimam pesti-
 lantiam eum Augustinus adverteret, eam
 tum illo libro de natura & gratia, tum ca-
 teris ad mortem usque persecutus est, tan-
 quam qua veritas Scripturarum de operatri-
 cis gratiæ necessitate, sanctorum Ecclesiæque
 præces universæ, Christi passio & mors, ip-
 siusque ejus incarnatio & adventus in hunc
 mundum adeoque nomen Iesus, id est, Sal-
 vatoris funditus deleberetur; eo videlicet modo,
 quo*

*Vide dicta
 in l. 5. c. 6.
 c. 7. heres
 Pelag.*

*Pelag apud
 Aug. lib de
 nat. & gra-
 tia c. 19.*

Ibid.

Ibid. c. 22.

24. 117

I. 11
 C. 6.
 15.

 11. 11.
 11. 11.

2bid. r. 19.

quo funditus tollitur medici & adjutorij medicinalis necessitas, si morbus auferatur. Videte quæso, inquit Augustinus, quomodo nesciens nitatur evertere medicinalium eloquiorum voces saluberrimas, Ego dixi miserere mei, sana animam meam quia peccavi tibi. Quid sanatur, si nihil est vulneratum, nihil sauciatum, nihil debilitatum atque vitiatum? Porro si est quod sanetur, unde vitiatum est? Audis confitemem, quid desideras disputantem? Sana, inquit, animam meam. Ecce sublata Ecclesie preces pro viribus ad bene vivendum contra peccati aegritudinem impetrandis. Sed pergit adhuc inferius: Cernitisne quotendat, & quo minus porrigat hæc superius commemorata Pelagij disputatio? Vt omnino frustra dictum putetur, vocabis nomen eius Iesum. Ipse enim saluum faciet populum suum à peccatis eorum. Quomodo enim saluum faciet, ubi nulla est aegritudo? Peccata quippe, à quibus dicit Evangelium saluum faciendum populum Christi substantia non sunt, & secundum istum vitare non possunt? Ecce nomen Iesus extinctum, extincta nature vitiatione, qua vires ejus debilitate sunt. Audi adhuc sequentia: Attendite autem, quomodo adhuc se urgeat verisimilibus rationibus contra Scripturæ sanctæ veritatem. Dominus Iesus dicit qui propterea Iesus vocatur, quia ipse saluum facit populum suum à peccatis eorum, dicit ergo Dominus Iesus, Non est opus sanis medicus, sed egrotantibus. Non veni vocare iustos sed peccatores &c. Et iste contra fidem sermonem & omni acceptatione dignum dicit, non debuisse hanc aegritudinem contrahi peccatis, ne ad hoc esset ista pena peccati (id est ista aegritudo seu infirmitas) ut committerentur plura peccata. Et mox adjungit illa reliqua Pelagij verba, quibus ut jam paulo ante diximus & sanitatem & præcepti implendi potestatem posteris Adæ mansisse profitetur. Ecce deletum etiam Iesu, hoc est, Salvatoris nomen, totumque medicinalis adventus ejus apparatus, sublata videlicet pænali imbecillitate nature, cui soli medendæ medicus necessarius est. Non enim hic agi de auxilio Christi ad remittenda præterita peccata, cujus necessitatem Pelagius in eodem loco disertissime docet, & Augustinus agnoscit, sed de auxilio gratiæ contra futura quod sanandæ aegritudini & infirmitati voluntatis ex peccato nascenti Christus attulit, ut præcepta legis seu iustitia mandatorum impleantur (quod Augustini phrasi, iustificari, vocari solet) tum ex jam citatis locis manifestum est, tum alijs plurimis Augustinus expressit: Nemo ei dicit, inquit, sic hominem factum, ut de iustitia quidem posset in peccatum ire, & de peccato ad iustitiam redire non posset: sed ut in peccatum iret, sufficit ei liberum arbitrium, quo se ipse vitavit, hoc est, quo præter peccati culpam sibi vitium infixit. Vt autem redeat ad iustitiam opus habet medico contra istud vitium, quæ sanus non est, opus habet vivificatore, quia mortuus est. Et paulo post, eum tradidisset ærumnas hujus vitæ non posse nisi impetrata divinitus fortitudine superari, adjicit: De qua gratia & adjutorio & misericordia, sine qua bene

F. de nat. & grat. c. 20.

2bid. cap. 21.

2bid. c. 23.

2bid.

non possumus vivere, nescio quare iste omnino nihil dicit, imò etiam velut sibi ad iustitiam, id est ad iustè vivendum, sufficientem, si voluntas sua adferat, defendendo naturam, gratiæ Christi qua iustificamur, hoc est iustè seu iustitiam operamur, apertissime contradicit. Et rursum nonnullis interjectis hoc ipsum apertius adversus illam Pelagianam naturæ defensionem, cum Pelagij redargutione manifestans: Videtisne quemadmodum non dicat (Pelagius) necessariam misericordiam Dei ut non peccemus, dando scilicet adjutorium gratiæ qua futura peccata caveamus, sed quia peccavimus? Et rursum instantius: Sicut ergo vulnere verbi gratia claudicans idè curatur ut sanato malo præterito, futurus dirigatur in sensum: sic mala nostra non ad hoc solum superius medicus sanat, ut illa iam non sint (interveniente peccatorum remissione) sed ut de cætero rectè ambulare possimus.

Quamobrem ut jam dicere ceperam, Pelagianam illam sententiam, qua præter culpæ reatum, nulla infirmitas nature infligta esse dicitur, hoc est, qua bene in posterum vivendi, & non peccandi possibilitas integra illa laque permannisse constituitur, tanquam eardinem totius controversiæ de gratiæ adjutorio, quaque totus medici adventus evacuatur, densissimis convellit testimonijs. Nam hoc agit quando capite trigesimo quarto dicit: Porro quod Dei causam sibi agere videtur defendendo naturam, non attendit quod eandem naturam sanam esse dicendo, medicus repellit misericordiam. Ipse est autem Creator eius qui Salvator eius. Non ergo debemus sic laudare Creatorem, ut cogamur dicere, imò vero convincamur dicere superfluum Salvatorem. Hoc agit, quando in eodem capite consequenter dicit: Vitia sanè nostra, qua sanat, non divino operi (hoc est creationi) sed humana voluntati iustæ, illius vindictæ tribuamus. Sed ut in nostra potestate fuisse ne acciderent consuemur; ita ut sanentur in illius magis esse misericordiam, quam in nostra potestate fatemur.

Hanc istè misericordiam & medicinale Salvatoris auxilium tantum in hoc ponit, ut ignoscat commissa præterita, non ut adinvet ad futura vitanda. Sic perniciosissime fallitur; hic est nesciens prohibet nos vigilare, & orare ne intremus in tentationem, cum hoc ne nobis accidat, in nostra tantum potestate esse contendit. Asserendo videlicet naturam esse sine vitijs quæ ex commissa iniquitate consecuta sunt, quibusque superandis adjutorium imploramus, ne intremus in tentationem. Nam ut de istis pænalibus vitijs concupiscentia & ignorantia, undè post lapsus hominis, omnia omnino peccata pullulant, sermonem esse contra Pelagium disceremus, paulo ante præmiserat: Vitium quo committitur (nunc peccatum) nondum omni ex parte sanatum est: quod quidem ut inoleceret, de non rectè usâ sanitate descendit. Ex quo vitio iam male valens, vel infirmatè

vel cecitate plura committit. Pro quo supplicandum est ut sanetur, & deinceps in perpetuum sanitate vivatur; non superbiendum, quasi homo eadem potestate sanetur, qua potestate vitiatum est. Hoc agit quando capite trigesimo nono dicit: O vitium non infirmatè tantum medici gratiam, dum sanetur non

non vult naturam humanam esse vitiatam. Vitijs videlicet illis jam dictis quibus actualia peccata perpetrantur. Hoc agit quando continuo precedentibus atextendo gemebundus repetit: O utinam sicut Christianus legeret, prater Iesum Christum nullum esse nomen sub celo, in quo oporteat saluos fieri nos: & non possibilitatem naturam humanam ita defendere, ut homo per liberum arbitrium etiam sine isto nomine saluus esse posse credatur. Hoc ipso scilicet quo sine vitijs illis illatus, & consequenter gratia Christi ad bene vivendum non indigere perhibetur. Hoc agit, quando aliquo Pelagij quasi nomine respondente, quod gratia adversus unum vitium ignorantiam scilicet, esset necessaria, quasi victoria nonnihil in se inclinante respondet: vel hinc saltem constreatur esse miserabiles tenebras in animo humano, qui scit, quemadmodum debeat leonem domare, & nescit quemadmodum vivere. Hoc agit, quando Pelagio velut concessionem istam retrahente, & naturam a vitijs illasam defendente subiungit: An & hoc ut sciat, sufficit ei liberum arbitrium lexq; naturalis? Hae est sapientia vetis qua evacuatur crux Christi &c. Si enim possibilitas naturalis per liberum arbitrium, & ad agnoscendum quemodo vivere debeat, & ad bene vivendum sufficit sibi (hoc est careat istis duobus jam dictis vitijs, cecitate & infirmitate) ergo Christus gratis mortuus est, ergo evacuatum est scandalum crucis &c. Sicut enim suis legu, ita etiam natura humana vitiosa Salvator Christus, ad iustitiam omni credenti. Hoc agit, quando capite quadragesimo secundo praclarissime clarissimeque dicit: Melius itaque Dei causa agitur, quam se iste agendo dicit defendere naturam, dum asserit eam istius jam dictae vitiationis expertem, eam & Creator & Salvator agnoscitur; quam cum defensa velut sana viribusq; integris creatura, opulatio Salvatoris inamitur. Hoc agit, quando de virum iltarum quibus olim bene vivi poterat, integritate & consecrata vulneratione per vitia ista commemorata subtexit: Qui nescit cum hominem sanum & inculpabilem saluum, & libero arbitrio atque ad bene vivendum potestate libera constitutum? (nulli videlicet vitijs liberam istam potestatem deprimentibus) sed nunc de illo agitur quem semivivum latrones reliquerunt, qui ex viribus saucius confosusq; vulneribus, non ita potest ad iustitiam culmen ascendere, sicut potuit inde descendere. Qui etiam iam est in stabulo adhuc curatur. Nempe quia per baptismum quo stabulum ingreditur, illa vitia non auferuntur. Hoc agit, quando de illo vitio remedioque ibidem subiicit: sed medicina poterit quod vitio non potest. Hoc agit, quando capite quadragesimo octavo dicit: Miror quo corde etiam sine adiutorio medicine Salvatoris nostri nostrum putat esse non peccare; posse verum non peccare, natura esse concedat, quam sic apparere esse vitiatam, ut hoc maioris vitij sit non videre. Hoc agit, quando iterum adversarium suum ad adiutorij divini necessitatem ex naturae vitiatione consentendam, exemplo corporali perspicuo premit: De homine sano pedibus tolerabiliter dici potest, velit noluit habet ambulandi possibi-

litatem: confractis vero si velit non habes. Habes exemplum corporis vitiatum, propter eius sanationem medicina necessaria est; jam accipe antapodolin: Vitiatum est natura de qua loquimur, hoc est, natura liberae voluntatis, per quam, ut audivimus, aderat bene vivendi possibilitas, quid superbis terra & cinis? vitiatum est, medicum implorat: salvum me fac Domine, clamat: sana animam meam, clamat. Quid intercludit has voces, ut defendendo quasi presentem possibilitatem, futuram impediatur sanitatem? Hoc agit, quando Pelagio adhuc mordicus tuente possibilitatem illam bene vivendi non potuisse interim peccando, hoc est, ut ante dixerat, naturam non potuisse peccando vitari atque debilitari, ut propterea opus esset Christi Salvatoris auxilio, rei absurditatem ex inflicta concupiscentiae infirmitate convincit: Unde ergo illa vox: ut non quae vultis illa faciatis? Vnde etiam illa: non enim quod volo facio bonum, sed quod odi malum hoc ago? ubi est possibilitas, quae inseparabiliter insita probatur esse natura? Ecce homines non ea quae volunt faciunt, & de non peccando utique agebat, non de volando, quia homines non alites erant. Ecce homo quod vult bonum, non agit, sed quod non vult malum hoc agit: velle illi adiacet, perficere autem bonum, non adiacet. Vbi est possibilitas quae inseparabiliter insita probatur esse natura? Et absurditatis enormitatem aperiens malorumque sequelam, quae post se trahit: Sed huius verbis id agitur, etiam a nesciente qui loquitur, non autem nesciente illo, qui haec loquenda incautus etiam Demum timentibus suggerit, ut evacuatur Christi gratia, humana sibi ad iustitiam suam quasi sufficiente natura. Hoc agit, quando adversus illam bene vivendi possibilitatem, hoc est, naturam vulnerum expertem dicit: Exponat quemadmodum cum sit, etiam in ipsis (non baptizatis quibus caro contraria est) illa ab eo nullum defensionatur, certe vel in eis concedit esse vitiatam, si iam in baptizatis ille saucius, sanus de stabulo egressus est, quocum curandum misericors Samaritanus adduxit. Et rursus instantius: Porro si vel in istis (non baptizatis) concedit carnem esse contrariam dicat, quid contigerit, cum sit utrumque, hoc est, & caro & spiritus creatura unius eiusdemq; Creatoris, quod propriam insitum est voluntate? Et hoc, ut in natura sanetur, eo ipso opus est Salvatore quo insituta est natura creatore. Hoc agit, quando paucis interjectis ad ostendendam gratiae Salvatoris necessitatem, ex carnis contrarietate urget instantius: Ecce & baptizatis caro invenitur esse contraria, & non adesse possibilitas illa quam inseparabiliter insitam dicit esse naturam. Et operosius iterum iterumque gratiae indigentiam ex vitio, id est, ex oborta post peccatum carnis contrarietate commendans: Ecce etiam baptizatis caro contraria est: & quomodo contraria? Vt non quod volunt faciant. Ecce adesse voluntas in homine, ubi est possibilitas illa natura? Fateamur gratiam necessariam. Miser ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Et respondeatur nobis: Gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. Hoc agit, quando id ipsum irrefragabili argumento fidelium oratione convincit: Fideles orantes

D 4 dicunt,

Ibid. c. 49.

Cap. 50.

Lib. de natura & gratia cap. 50.

Cap. 52.

Ibid.

Cap. 53.

Micunt, contra tentationes viij concupiscentia, Ne nos inferas in tentationem, sed libera nos a malo. Si adest peccabilitas, ut quid orant? aut a quo malo se liberari orant, nisi maxime de corpore mortis huius? Unde non liberat nisi gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. Et a quo tandem corpore mortis, an a substantia per animam & corporis dissolutionem? Non utique de substantia corporis, quae bona est, sed de vitis carnalibus, unde non liberatur homo nisi gratia Salvatoris, nec quando per mortem corporis discedit a corpore. Et hoc ut dixerit Apostolus, quid supra dixerat? Video aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae. Hoc agit, quando nervose, quascunque hactenus adversus Pelagium iacta concludens: Ecce quaedam visum natura, humana inobediencia voluntatis influxu. Crare sinatur ut sanetur. Quid tantum de natura possibilitate praesumitur? vulnerata, sauciata, vexata, perditata est, verè confessione non falsa defensione opus habet. Gratia ergo Dei non qua instituitur, sed qua restituatur, quaratur: qua ab isto sola clamat non esse necessaria, demeretur. Hoc agit,

Ibid.

Lib. de natura & gratia cap. 53

Ibid. c. 54.

Ibid. c. 55.

Ibid. c. 64.

Ibid. c. 67.

succinctè ponit: Ita & exheretatus sum quantum potui ad bene vivendum, & gratiam Dei non cruceavi: sine qua natura humana iam contenebrata atque vitata illuminari non potest & sanari. De qua re cum ista tota vertitur quaestio, ne gratiam Dei quae est in Christo Iesu Domino nostro per se natura defensione frustremus.

Quod si simili diligentia ceteris Augustini operibus lustrandis operam impendere luberet, testimoniorum copia ac tedio lectores obruerem, ut est illud quod in libro de perfectione iustitiae contra Celestium Pelagium discipulum acutissimum dixit: Respondemus vobis quod si natura vitata sanetur gratia Dei per Iesum Christum Dominum nostrum. Et quis defectus ille sanitatis? an reatus culpa, qui remissione & habitualis gratiae infusione deletur? Audi sequentia: In tantum enim sana non est, in quantum illud quod sanandum est, aut cecitate non videt, aut infirmitate non implet, dum caro concupiscit adversus spiritum & spiritus adversus carnem, ut non ea quae vult homo faciat. Ut est illud quod postquam similitudinis adhibenda causa dixerat, hominem inter ambulandum vitare non posse claudicationem, nisi habeat sanatum pedem; explicando subiungit: Respondet eadem similitudine, quae superius iam respondimus. Cum enim videmus claudum qui sanari potest, rectè utique dicimus, debet homo iste esse sine claudicatione; & si debet potest; nec tamen cum vult, curando potest, sed cui fuerit adhibita curatio sanatus, & medicina advenit voluntatem. Hoc fit in interiori homine; quod ad peccatum attinet, tanquam eius claudicationem, per eius gratiam qui venit non vocare iustos, sed peccatores, quia non est opus sanis medicus, sed male habentibus. Ut quod in eodem libro iterum atque iterum dicit: Consilium homini praecipit, ut rectis passibus ambulet; ut cum se non posse perspexerit, medicinam requirat, quae interioris hominis ad sanandam peccati claudicationem gratia Dei est per Iesum Christum Dominum nostrum. Et quod paulò post, illud vitium naturae, quo efficitur ista necessitas claudicandi explicando subiungit: Per arduum libertatis saltum est, ut esset homo cum peccato: sed iam pœnalis vitiositas subsedita ex libertate secuti necessitatem. Unde ad Deum fides clamat, De necessitatibus meis educ me. Sub quibus positi vel non possumus quod volumus intelligere, vel quod intelleximus volumus, nec valent implere. Nam & ipsa libertas et credentibus a liberatore promittitur, si vos, inquit, Filii liberaverit, tunc verè liberi eritis. Ne quod in libro de peccatorum meritis ipsam radicem necessitatis divini adiutorii & quaestio nis adversus Pelagianos cardinem clarissimis verbis aperiendo dicit: Nolunt homines scire quod iustum est, sive quia latet an iustum sit, sive quia non delectat. Tanto enim quidque vehementius volumus, quanto certius, quam bonum sit, non vimus, cog. delectamur ardentius. Ignorantia igitur & infirmitas vitia sunt, quae impediunt voluntatem, ne moveatur ad faciendum opus bonum, vel ab opere malo abstinendum. Ut autem moveatur quod latebat, & suave fiat, quod non delectabat, gratia Dei est, quae hominum adiuvat voluntatem. Et efficitur

LIBRARY

causam explicans, quantoperè vitia ista duo voluntatem à bene faciendo remorantur: *Se- catum est, inquit, ex debita iusta pœna tale vitium, ut iam (post lapsum) molestum esset obedire iustitia. Quod vitium nisi adiuvante gratiâ superetur, ad iustitiam operandam nemo convertitur: nisi operante gratiâ sanetur, iniuria pace nemo persequitur. Ve quod in libris de libero arbitrio scripsit, cum pœnaliùm istarum difficultatum vim exaggeraret, fontemque digito ostenderet, propter quem solùm iam Christi adiutorium ad bona opera faciendâ peccataque superanda postulamus: Nec mirandum est, quod vel ignorando non habeat liberum arbitrium voluntatis ad eligendum quod recte faciat: vel resistente carnali consuetudine, hoc est concupiscentiâ, que violentia mortalis*

A successione quodammodo naturali et inolevit, videat quid recte sciendum sit. Et velis, nec possis implere. Illa est enim peccati pœna iustissima, ut amittas quisque, quo bene uti noluisti, cum sine ulla posse difficultate si vellet, id est autem, ut qui sciens recte non facit, amittat scire, quod rectum sit: Et qui recte facere cum posses, noluit, amittat posse cum vellet. Nam sunt revera omni peccanti anime duo ista pœnalia, Ignorantia & Difficultas. Ex Ignorantia debonestat error, ex Difficultate cruciatus affigit &c. Quæ verba in alio libro recolens, apertissimè confitetur, totam, ut supra citavimus, cum Pelagiano verti questionem de ista gratiâ, qua natura ex lib. de nat. jam contenebrata atque vitata illuminatur atque & gratiâ e. 67 sanatur.

CAPVT SECVNDVM

Idem ostenditur ex alijs varijs capitibus. Nomina gratiæ inde derivata.

CVM igitur hæc atque huiusmodi testimonia, in universis Augustini laudationibus pœnè innumera, passim obvia sint, & unde quaque sibi semper concinant, inde consequenter nascitur quod simpliciter contra Pelagianos docet, gratiam de qua cum illis controversia est, illam esse, adeoque nec aliâ intelligi posse, quam qua liberamur de corpore mortis huius: *In his verbis, quam dicit Pelagius Dei gratiam, prorsus latet. Et iudices quidem Catholicos nullam aliam intelligere poterant, nisi quam nobis plurimum Apostolica doctrina commendat. Hæc est enim ipsa nos liberari posse speramus, de corpore mortis huius per Iesum Christum Dominum nostrum. Quod autem liberari de corpore mortis sit liberari per gratiam de vitijs illis concupiscentialibus, quibuscum tota vita dimicamus, iam a superioribus intelleximus. Indè est, quod in eodem loco, cum gratiam istius liberationis illam esse docuisset, quam in certamine cum libidinibus invocamus, iterum repetit: e Hanc gratiam quam in Cæciliæ Ecclesia nostrissimam venerant Episcopi, creditur Pelagium consilieri. Et Patres Concilii Carthagenensis: Illam verò gratiam qua, ut dicitur, Christiani sumus, cuius Apostolus predicat: est, dicitur, Condoletur enim iesus Dei secundum interitum hominem, video autem aliam legem in membris meis, &c. Miser ego homo, qui me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Terper Iesum Christum Dominum nostrum, noluit omnino cognoscere.*

A ejusdem Concilii Carthagenensis Antistites viri Pelagianum de adiutorio bene vivendi eruentes: *Consideret ergo, inquit, sanctitas tua, & pastoralibus nobis compatiatur visceribus, quam sic perisferum & exitiale vobis Christi, quod istorum sacrilegas disputationes necessario sequitur, ut nec orare debeamus, ne intremus in tentationem, quod Dominus & discipulus monuit, & posuit in oratione quam docuit. Nempe quia naturam nullo per peccatum vitio labefactam esse statuebant, pro quo superando gratia peteretur. Quod enim non induci in tentationem nem sit idem, quod nulla concupiscentiæ tentatione (unusquisque enim tentatur à concupiscentiâ sua abstractus & illectus) superari, nullis libidinibus nos proritantibus colnetire, perquam sæpe Augustinus tradit: Vi non ei concupiscentiæ consentiamus deprecamur adiutorium dicentes, Et ne nos inferas in tentationem: Nempe, ut si forte tentari coeperimus à concupiscentiâ nostrâ, adiutor tuum non deseramus, ut in eo possimus vincere, ne abstrahamur illecti. Sub hac ergo petitione omne adiutorium gratiæ ad bene vivendum necessariæ postulatur, juxta illud Augustini: Potens est Deus, & à malo in bonum scelerere voluntates, & in lapsum prona convertere ac dirigere in sibi placitum gressum: cui non frustra dicitur, Ne nos inferas in tentationem. Nam quisquis in tentationem non inseritur, profectò nec in tentationem sua mala voluntatis inseritur. Et qui in tentationem sua mala voluntatis non inseritur, in nullam prorsus inseritur. Ex quo fit ut huiusmodi necessario rectè vivat.*

Indè est, quod gratiam de qua cum Pelagio controversia fuit, illam esse crebro docet, pro qua Ecclesia universa preces à Christo traditas fundit, Et ne nos inducas in tentationem: *Sed pro qua gratia impetranda oramus, ne intremus in tentationem, hæc gratia non est natura, sed qua subvenitur fragili volatili nature; hæc gratia non est legis potentia, &c. Quam fragilitatem & vitium illam vitiosam concupiscentiam esse statim ex Apostolo probat. Et*

Indè est, quod pluribus in locis gratiam de qua cum Pelagio controversia est, illam esse tradit, qua homo ex peccati vulneribus fit salvus per Iesum Christum: *Quando istis, inquit, rectissime dicitur, Quare sine adiutorio gratiæ Dei dicitur hominem esse posse sine peccato? Non tunc de illa gratia quaeritò est, qua est homo conditus, sed de illa qua fit salvus per Iesum Christum. Fideles enim orantes dicunt: Ne nos inferas in tentationem, sed*